

UPPÅKRA

1. Konservatorn Lovisa Dal rengör och stabiliserar den förgyllda ytan på metallbeslaget. Fyndet kommer troligen att ställas ut på Historiska museet i Lund, **2.** Enbart en liten del av det 44 hektar stora området har undersökts, men fynden har varit många, **3.** En fibula, ett dräktspänne av silver, är ytterligare ett av de mera uppseendeväckande fynden som gjorts i Uppåkra i sommar. Spännet tros vara tillverkat i Tyskland på 500-talet. Hantverksskickligheten tyder på att det tillhört en förmögen person.

Fynd berättar forntida saga

Uppåkra. I praktfyndet från hövdingahallen i Uppåkra rymmer den grymma fornsagan om mästersmeden Völund.

Den lilla metallskulpturen som kan ha varit ett beslag på ett skrin eller ett annat föremål hittades i veckan vid de pågående utgrävningarna.

– Det är ett praktföremål gjort av oerhört

skickliga hantverkare. Men inte bara ett föremål utan en hel berättelse, säger utgrävningsledaren Bengt Söderberg.

Arkeologerna tror att den fågel-liknande figu-

ren föreställer smeden Völund i sin fjäderdräkt. Föremålet är gjort med sådan precision att Bengt Söderberg menar att det går att urskilja blodet från kung Nidads söner, som Völund dödar i berättelsen.

Beslaget har troligen hört hövdingen eller någon annan av det dåtida samhällets absoluta toppar. Arkeologerna spekulerar i att det lagts

i jorden någon gång under perioden 700-900 efter Kristus som lyckobringare åt ett nybyggt hus.

TEXT: MATS AMNELL
mats.amnell@sydsvenskan.se

FOTO: LUDVIG THUNMAN
ludvig.thunman@sydsvenskan.se

FAKTA

Sex gånger större än vikingastaden Birka

■ I Uppåkra finns Sveriges största lämning av en by- eller stadslignande bebyggelse. Bosättningen låg där från år 0 fram till cirka år 1 000 e Kr.
■ Platsen är känd som fornlämning sedan 1930-talet men började inte undersökas på all-

var förrän 1996. Utgrävningar har bland annat avslöjat spår efter en hövdingagård och ett tempel.

■ Hittills har bara en liten del av det 44 hektar stora området undersökts.

■ Vikingastaden Birka från delvis samma tid är cirka 7 hektar stor, det vill säga betydligt mindre än skånska Uppåkra.

Mästersmeden i sin fågeldräkt med vars hjälp han trots avskurna knäsenor kan fly ur sin fångenskap.

Mästersmeden tog en gruvlig hämnd

Berättelsen om mästersmeden Völund finns i Eddan där den isländske författaren Snorre Sturlasson på 1300-talet skrev ned en rad fornnordiska sagor och dikter. Den återges här starkt förkortad

”Nidud hette en konung i Sverige; han hade två söner och en dotter, hon hette Bodvild.

Völund var den händigaste man. Ensam satt Völund i Ulvdalarna, slog guldet röda kring glimmande sten.

Om natten kommo män med nitade bryn-

jor, deras sköldar blänkte vid skenet av nedanet.

De stego ur sadlarna vid salens gavel gingo därifrån in, och upp längs salen; de sågo på bast bundna ringar, sju hundra av alla. De togo dem av, och de trädde dem på, förutom en, som de av läto bliva.”

(Völund kommer hem och saknar sina ringar. Han somnar vid elden och vaknar upp som fånge. Völund förs till kung Nidad.)

”Hans senor skuros av i knäveckan och han sattes på en holme. Där för-

färdigade han allehanda dyrbarheter åt konungen. Ingen människa tordes gå till honom utom konungen allena.”

(Men när kungens söner kommer på besök för att beundra hans guldsmede tar Völund en fruktansvärd hämnd.)

”Gossarnas huvud högg han av och lade benen under blåsbälgens vattengrop, men huvudskälarna, som under håret voro, svepte han i silver och sände till Nidad. Men av ögonen gjorde

han ädelstenar, sände dem till Nidads sluga drottning.”

(Völund lyckas nu fly och tar sig till Bodvild som han lurar att dricka för mycket öl. När hon är redlös gör han henne med barn. Sedan han låtit kungen veta vilken hämnd han tagit, flyger han bort med vingar han själv gjort av fåglars fjädrar. Kvar blir kungen med sin sorg.)

”Jag vakar alltid, välbehag saknar, jag sover föga, sedan sönerna dogo, i mitt huvud det kylar.”